

บทที่ 2

การบริหารหลักสูตร

ขอบข่ายเนื้อหา

การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนับว่าเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญยิ่งของหัวหน้าสถานศึกษา เพราะตามหลักสูตรปัจจุบันนี้เป็นหลักสูตรที่กว้าง มีทั้งวิชาพื้นฐานวิชาชีพ และวิชาอาชีพอยู่ด้วย เป็นกระบวนการที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้บรรลุจุดมุ่งหมายหลักการโครงสร้าง จุดประสงค์รายวิชา และจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรจะได้ศึกษาและทำความเข้าใจในด้านต่างๆ ดังนี้

- ความหมายและความสำคัญของหลักสูตร
- หลักการ จุดหมาย และโครงสร้างหลักสูตร
- กระบวนการบริหารหลักสูตร

จุดประสงค์

หลังจากได้ศึกษาบทนี้แล้วนักศึกษาสามารถปฏิบัติได้ดังนี้

- บอกความหมายและความสำคัญของหลักสูตรได้
- อธิบายหลักการและจุดหมายโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาได้
- บอกได้ว่ากระบวนการบริหารหลักสูตรต้องดำเนินการอย่างไร

สาระสำคัญ

การบริหารหลักสูตร (Curriculum Engineering or Administration of the Curriculum System) เป็นการบริหารงานทางด้านวิชาการหรือการนำหลักสูตรไปใช้ ตลอดจนจะต้องปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี การบริหารหลักสูตรเกี่ยวข้องกับ คน เงิน วัสดุ การจัดการ เครื่องกล ตลาด (6M's Man, Money, Material, Management, Machine and Market) และระบบของหลักสูตร (Curriculum System) ต้องมีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ตัวป้อน (Input) กระบวนการ (process) และผลผลิต (Out put)

1. กระบวนการบริหารหลักสูตร เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องระหว่างจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ความพร้อมของโรงเรียน (Input) การดำเนินการใช้ในโรงเรียน(Implementation) ผลของการใช้หลักสูตร (Out comes)

2. ผู้บริหารโรงเรียนกับการนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตรจะประสบผลสำเร็จมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นย่อมขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียนและครุภัณฑ์ จะต้องศึกษาเข้าใจ มีความช้านาญในการนำไปใช้

2.1 ความหมายของการนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ บุคคลที่มีความสำคัญต่อการนำหลักสูตรไปใช้ก็คือ ครุภัณฑ์

2.2 กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ จะต้องทำตามลำดับ ก่อรากคือ ต้องเริ่มจากการวางแผน ทางเอกสาร การทำเอกสารหลักสูตร การอบรมผู้ใช้ การนำหลักสูตรมาวิเคราะห์ใหม่ มีห้องสมุดไว้ด้านหน้า

2.3 หน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารควรมุ่งเน้นงานทางด้านวิชาการเป็นสำคัญ เพื่อครุภัณฑ์และนักเรียน

2.4 ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำการใช้หลักสูตร มีเรื่องสำคัญที่ผู้บริหาร โรงเรียน จะต้องสนใจและทบทวนอยู่เสมอ ได้แก่ หลักการของหลักสูตร อุดมหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร และหลักเกณฑ์การใช้งานของหลักสูตร

2.5 การแปลงหลักการและอุดมหมายของหลักสูตรเป็นแนวปฏิบัติ ผู้บริหารต้องมีการแยกแยะหลักการและอุดมหมาย รู้ว่าส่วนใดเป็นส่วนเสริม และส่วนใดเป็นหน้าที่หลักของโรงเรียน ไม่เพียงเท่านั้น ผู้บริหารยังต้องกำหนดการสอนของหลักการและอุดมหมาย มีการวางแผนปฏิบัติและกำหนดวิธีการให้ชัดเจน ตลอดจนมีการกำหนดผู้รับผิดชอบด้วย

2.6 การส่งเสริมและควบคุมการใช้หลักสูตร ผู้บริหารเป็นผู้รับภาระในการส่งเสริม การใช้หลักสูตรให้เป็นไปอย่างสะดวกและได้ผลบรรลุอุดมหมายที่วางไว้ และคอยควบคุมดูแลและให้ใช้หลักสูตรคิด

3. ผู้บริหารโรงเรียนกับการติดตามผลการบริหารหลักสูตร ซึ่งแบ่งเป็น 2 วิธี

3.1 การติดตามผลโดยการวางแผนนโยบายให้ปฏิบัติ เป็นการตอกย้ำกับอาจารย์ในด้าน การเรียนการสอนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายการศึกษาแห่งชาติ

3.2 การติดตามผลโดยตามการปฏิบัติงานของครุภัณฑ์ จะเป็นการนิเทศการสอน หรือการตรวจ ติดตามการเรียนการสอนทุกชั้นในโรงเรียน นอกจากนี้ผู้บริหารยังต้องทำงานให้สัมพันธ์ กับหัวหน้าหมวดวิชาต่างๆ ด้วย

1. ความหมายของหลักสูตร

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่จัดการศึกษาเป็นแหล่งของการแสวงหาความรู้ซึ่งต้องมีหลักสูตรเป็นของตนเอง คือหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งครอบคลุมภาระงานการจัดการศึกษาทุกด้าน หลักสูตรสถานศึกษาจึงประกอบด้วยการเรียนรู้ทั้งมวลและประสบการณ์อื่นๆ ที่สถานศึกษาแต่ละแห่งวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษา เป็นแผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของ การจัดการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ โดยสิ่งเดิมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุด ของตน รวมถึงสำคัญขั้นของมวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสมซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ทุกชนิด ลังคอม และโลกภายนอก มีความสุข (กรมวิชาการ, 2544, หน้า 5)

จุดผล อธิคม (2543, หน้า 10) หลักสูตรเป็นหัวใจของการศึกษา หัวใจนี้ เพราะหลักสูตร เป็นเครื่องซึ่งความเชี่ยวชาญของประเทศ เพื่อการศึกษาเป็นการพัฒนาคน สำหรับประเทศใดมี หลักเกณฑ์เหมาะสม ทันสมัย มีประสิทธิภาพ ทันต่อสถานการณ์ และการเปลี่ยนแปลง ประเทศ นั้นย่อมได้คนที่เป็นทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผลที่มีคุณภาพสูง

เบญจวรรณ สุธรรมรักษ์ (2546, หน้า 10) ก่อสร้างว่าหลักสูตรเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ ปัญญาและคุณธรรม คำนึงถึงและพัฒนานักเรียนในทุกๆ ด้าน ดังนั้นหลักสูตรจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรุ่นใหม่ไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ ลังคอม และประเทศไทย

ดวงรัตน์ สุวรรณประทีป (2547, หน้า 8-9) ได้กล่าวว่าหลักสูตรคือ แผนการจัดการประสบการณ์ทั้งหมด โครงการหรือข้อกำหนดอันประกอบด้วย หลักสูตร คุณลักษณะ โครงสร้าง กิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมด้านความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดีและมีศักยภาพที่สูงสุดของตน มีพัฒนาการทุกด้านเพื่อให้สามารถอยู่ในโรงเรียน ลังคอม และโลกปัจจุบันได้อย่างมีความสุข ห้องเรียนซึ่งเป็นศูนย์กลางพัฒนาความคิด ความสามารถ เพื่อป้าเพ็ญประโยชน์แก่ลังคอมและประเทศไทยได้ในที่สุด ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติที่จะนำไปสู่ความเจริญในทุกด้าน หลักสูตรเป็นตัวกำหนดทิศทางในการเรียนรู้ และยังเป็นตัวกำหนดการเปลี่ยนแปลงของลังคอมด้วยเช่นกัน

สรุปได้ว่า หลักสูตรเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ เพราะหลักสูตรเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา และพัฒนา คน ชุมชน สังคม เป็นการถ่ายทอดความรู้ ฝึกฝน อบรม ศึกษา วัฒนธรรมในการดำเนินธุรกิจที่ดีงาม และเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับคนของ ความสัมพันธ์ของคนกับครอบครัว ชุมชน ชาติ และโลก การปั่นปูรุงรักษาการใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลย์ตลอดจนการพัฒนาผู้เรียนในด้านต่างๆ ดังนั้น ครุยว์เป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรัฐมนตรีที่จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศ

2. ความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา

ข้อมูลหมายที่สำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา คือ

1. หลักสูตรสถานศึกษา ควรพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้อย่างมีความสุข เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญๆ มีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล มีโอกาสใช้ช้อนมูล สารสนเทศ และเทคโนโลยีต่อสาร หลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมจิตใจที่อย่างรู้อย่างเท็ม สร้างความมั่นใจและให้กำลังใจในการเรียนรู้ และเป็นบุคคลที่สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

2. หลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ จริยธรรม สังคมและ วัฒนธรรม โดยเฉพาะพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจและศรัทธาในความเชื่อของตน ความเชื่อ และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มีอิทธิพลต่อตัวบุคคลและสังคม สถานศึกษาต้องพัฒนาหลัก คุณธรรมและความอิสระของผู้เรียนมีความพร้อมในการเป็นผู้บริโภคที่ตัดสินใจแบบมีข้อมูลและ เป็นอิสระเข้าใจในความรับผิดชอบที่มีต่อสังคมโดยรวม สามารถช่วยพัฒนาสังคมให้เป็นธรรม มี ความเสมอภาค มีความระหนัก เข้าใจ และยอมรับสภาพแวดล้อมที่ตนดำรงชีวิตอยู่ มีเด็กน้อย ใน ข้อทดสอบ ร่วมกันของการพัฒนาที่ยังยืนทึ่งในระดับส่วนตน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลก

หลักสูตรสถานศึกษาจึงเป็นหลักสูตรที่เกิดจากการที่สถานศึกษานำมาสู่ภาพต่างๆ ที่เป็น ปัญหา จุดเด่น เอกลักษณ์ของชุมชน สังคม ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท่องถิ่น คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ มาดำเนินการเป็น สาธารณะและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนบนพื้นฐานของหลักสูตรแกนกลาง และเพิ่มเติมสาระ และมาตรฐานการเรียนรู้ หรือรายวิชาได้ตามความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน โดยความร่วมมือ ของทุกคนในโรงเรียนและชุมชน มีการกำหนดวิถีทัศน์ และแผนพัฒนาคุณภาพ เพื่อนำไปสู่ การออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

หลักสูตรสถานศึกษาที่มีคุณภาพต้องเป็นหลักสูตรที่พัฒนามาจากช้อนมูลสารสนเทศ ด้านต่างๆ ของสถานศึกษาและชุมชน ประกอบด้วยกันหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการระดม ทรัพยากรทั้งของสถานศึกษาและชุมชนมาใช้อย่างคุ้มค่าเต็มศักยภาพ

บทบาทของหลักสูตรสถานศึกษามีผลยังไง คือ

1. เป็นข้อกำหนดที่ทุกคนในสถานศึกษาต้องปฏิบัติตามเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด และพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน ตลอดจนกับสภาพและความต้องการของสถานศึกษาและท้องถิ่น
2. เป็นเอกสารที่บุคคลภายนอกหรือน่วยงานต่างๆ มีไว้ใช้ประโยชน์ในการนี้ที่ต้องการศึกษาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
3. เป็นเอกสารที่ใช้ประกอบการประเมินคุณภาพภายนอก เพื่อประเมินให้สอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติจริงของสถานศึกษา (กรมวิชาการ, 2544, หน้า 6)

3. องค์ประกอบของหลักสูตร

ตาม (Taba, 1962, หน้า 10 อ้างอิงใน พรประภา แสงสินเจริญชัย, 2542, หน้า 11) มีความเห็นว่า หลักสูตรไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดก็ตาม ควรมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. ความมุ่งหมาย (Objectives) ซึ่งจะเป็นแนวทางในการสอน และเพื่อกำหนดร่วมกับการให้นักศึกษาเป็นคนอย่างไร หรือจะให้การศึกษาเพื่ออะไร
2. เนื้อหาวิชา (Contents) เป็นการเรียงคร่าวและจัดเนื้อหาวิชาความรู้และประสบการณ์ ต่างๆ ที่จะช่วยให้นักศึกษาพัฒนาไปสู่ความมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้
3. การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation) เป็นการนำเอาหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผล
4. การประเมินผล (Evaluation) เป็นการหาคำตอบว่าการดำเนินการของหลักสูตร เป็นไปตามความมุ่งหมายหรือไม่เพียงใด

สำรอง บัวศรี (2532, หน้า 8 อ้างอิงใน พรประภา แสงสินเจริญชัย, 2542, หน้า 12) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ว่าดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims) หมายถึง ผลลัพธ์รวมที่ต้องการให้เกิดแก่นักศึกษาหลังจากที่เรียนจบหลักสูตรไปแล้ว
2. จุดประสงค์ของการเรียนการสอน (Instruction Objectives) หมายถึง ผู้ที่ต้องการให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ หลังจากที่เรียนจบเนื้อหาสาระในวิชาที่กำหนดไว้
3. เนื้อหาสาระและประสบการณ์ (Content and Experiences) หมายถึง ถึงที่ต้องการให้นักศึกษาได้เรียนรู้และประสบการณ์ที่ต้องการให้นักศึกษาได้รับ

4. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (Instructional Strategies) หมายถึงกระบวนการและวิธีการในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักศึกษามีพัฒนาการทางความรู้และอื่นๆ ตามจุดประสงค์และจุดหมายที่กำหนดไว้

5. วัสดุอุปกรณ์และการเรียนการสอน (Instructional Media and Materials) หมายถึง เครื่องมือเครื่องใช้และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งอุปกรณ์สื่อทัศนศึกษาที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอน

6. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การประเมินผลหลักสูตร และการประเมินผลการเรียนการสอน

วิชัย แหวนเพชร (2530, หน้า 70-71 อ้างถึงใน พรประภา แสงสินเจริญชัย, 2542, หน้า 11) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรว่าประกอบด้วย

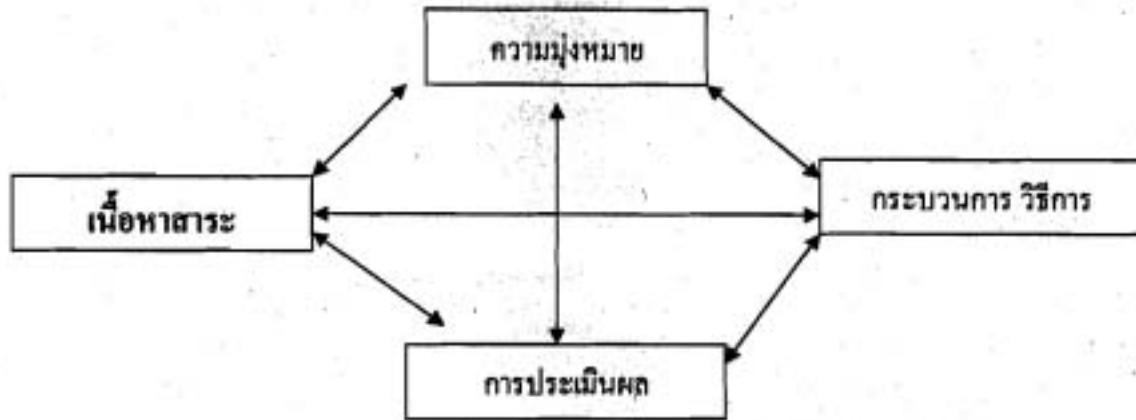
1. ความมุ่งหมาย (Curriculum Objectives) เป็นวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหลักสูตรนั้นว่า เมื่อนักศึกษาผ่านประสบการณ์แล้วนักศึกษาจะเกิดอะไร การกำหนดความมุ่งหมายต้องให้สอดคล้องกับสภาพสังคมเศรษฐกิจ การเมือง และคำนึงถึงการพัฒนาของตัวนักศึกษาด้วย

2. เนื้อหา (Curriculum Content) เป็นส่วนที่ได้เลือกสรรเนื้อหา สาระ ความรู้ ประสบการณ์ มาจัดรวมเรียงลำดับ ไว้เพื่อที่ว่าเมื่อนักศึกษาผ่านกิจกรรมต่างๆ แล้วจะพัฒนาไปสู่จุดหมายที่ได้ตั้งไว้

3. กระบวนการเรียนการสอนและการบริหาร (Method and Organization) เป็นส่วนที่ว่าด้วยการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนำวิธีการสอนแบบต่างๆ มาใช้ให้เหมาะสมกับวัย และเนื้อหา ซึ่งรวมถึงการจัดและบริหารหลักสูตรด้วย จึงจะทำให้หลักสูตรใช้ได้ลัมกทึ่งผล

4. การประเมินผล (Evaluation) ในหลักสูตรต้องมีการประเมินผลเพื่อว่าให้ทราบว่า ประสิทธิภาพของการเรียนหรือหลักสูตรนั้นเป็นอย่างไร ใช้ได้ผลหรือไม่ซึ่งการประเมินผลนั้น ต้องขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรนั้นๆ ด้วย

องค์ประกอบของหลักสูตรทั้ง 4 ส่วนนี้ จะต้องมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกันซึ่ง ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบเหล่านี้ สามารถแสดงได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตร
(วิชัย หวานเพชร, 2530, หน้า 71 อ้างถึงใน พรประภา แสงสินเจริญชัย, 2542, หน้า 12)

4. จุดหมาย หลักการ และโครงสร้างหลักสูตรขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดหลักการ จุดหมาย และโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้

หลักการ

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามแนวโน้มการจัดการศึกษาของประเทศ จึงกำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้

- เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นพหุภาค
- เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเติบโตภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย
- เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้
- เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จากหลักการดังกล่าวจะเห็นว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการรองรับ
เจตนาของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 43 และมาตรา 81 และ
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

จุดท่องหมาย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มี
ปัญญา มีความอุทุน และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพเจ็งก้าหนด
อุดหนายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิด^{คุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังต่อไปนี้}

1. เห็นคุณค่าของคนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามหลักธรรมาของพระพุทธศาสนา
หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์
2. มีความคิดสร้างสรรค์ ฝีมือเรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า
3. มีความรู้อันเป็นสาขาวุฒิ เช่น การเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทาง
วิทยาการมีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การต่อสู้และการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด
วิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์
4. มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด
การสร้างปัญญาและทักษะในการดำเนินชีวิต
5. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี
6. มีประวัติ良好ในการมีสิคและภาระเรียนรู้ ก็มีใจในการเป็นไทย เป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม
วิถีชีวิตและการปักครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
7. เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม
วิถีชีวิตและการปักครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
8. มีจิตสำนึกรักภาษาไทย ติดปะ วัฒนธรรม ประเพณี ทิวทัศน์ ภูมิปัญญา
ไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสิ่งแวดล้อม
9. รักประเทศไทยและท้องถิ่น มุ่งท้าประไบชน์และหัวหิ่งที่ต้องมาให้หังคง

โครงสร้าง

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ อุดหนายและมาตรฐานการเรียนรู้ที่
กำหนดไว้ให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษา จึงได้
กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. ระดับช่วงชั้น

- กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้
- ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3
 - ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6
 - ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3
 - ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

2. สาระการเรียนรู้

กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการ การเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน เป็น 8 กลุ่ม ดังนี้

- 2.1 ภาษาไทย
- 2.2 คณิตศาสตร์
- 2.3 วิทยาศาสตร์
- 2.4 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 2.5 สุขศึกษาและพลศึกษา
- 2.6 ศิลปะ
- 2.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- 2.8 ภาษาต่างประเทศ

สาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ โดยอาจจัดเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างพื้นฐานการคิด และเป็นกอบกุญแจในการแก้ปัญหาและวิกฤติของชาติ กลุ่มที่สอง ประกอบด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์

เรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา หลักสูตรการศึกษาชั้นพื้นฐานกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ในสาระการเรียนรู้กลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มวิทยาศาสตร์ กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา

กสุ่มภาษาต่างประเทศก้าวหน้าให้เรียนภาษาอังกฤษทุกช่วงชั้น ทวนภาษาต่างประเทศ อ่าน สามารถเลือกจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ก้าวหน้าและการเรียนรู้ในแต่ละกสุ่มให้เฉพาะส่วนที่ จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับส่วนที่ตอบสนองความสามารถและความต้องการความสนใจผู้เรียนแต่ละคนนั้น สถานศึกษาสามารถก้าวหน้าเพิ่มขึ้นได้ให้สอดคล้องและสนองตอบตักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกสุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กสุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกตัวเองตามความต้องดังและความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาของครัวเรือนของความเป็นมนุษย์ให้ครบถ้วนด้าน ห้องร่างกาย ศติปัญญา อารมณ์และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสอนง่ายโดยนัยในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศิลธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย และมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาของครัวเรือนของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

3.1 กิจกรรมแนะนำ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียน ให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธ์ ก้าวที่ดี ซึ่งครุภักดิ์ต้องทำหน้าที่แนะนำให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนา ตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

3.2 กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติตัวโดยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงานโดยเน้น การทำงานร่วมกันเป็นกสุ่ม เช่น โครงการ กิจกรรมตามความสนใจ ชุมชนวิชาการกิจกรรมรัก การยิ่น กิจกรรมสาธารณประโยชน์ ถูกเดือ เนตรนารี บุกวิชาชีพ และผู้ป่าเพื่อนประโยชน์ เป็นต้น (รุจิร์ ภู่สาระ, 2546, หน้า 175-179)

5. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษาที่มีคุณภาพจะต้องเกิดจากความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรทุกคน ในสถานศึกษา รวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องนอกสถานศึกษา เพื่อร่วมความคิด ประนีประนอมมา ให้ใช้ในการกำหนดหลักสูตรและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด และตอบสนอง ต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งเป็นปัจจัยไปด้านธุรกิจของการศึกษา

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีข้อควรดำเนิน 2 ประการ คือ

1. หลักสูตรสถานศึกษาจะต้องเริ่มโ้างกับหลักสูตรการศึกษาชั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งเป็นกรอบสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับสถานศึกษาทั่วประเทศ สำนักคัญที่ต้อง มีคือ มาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ซึ่ง มาตรฐานดังกล่าวเป็นคุณภาพที่เกิดกับผู้เรียนทั่วประเทศ หลังจากที่จบการศึกษาแต่ละช่วงชั้น หรือจบการศึกษาชั้นพื้นฐาน

2. หลักสูตรสถานศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ ซึ่งจะเป็นส่วนที่เพิ่มเติม จากข้อ 1 หลักสูตรจะต้องตอบสนองต่อความต้อง ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน ความความแตกต่างของแต่ละบุคคลเป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาตัวเองชัดเจน

สถานศึกษามารถออกแบบหลักสูตรของตนเองได้อย่างอิสระ โดยอีดินโดยบายและ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง หลักวิชาการที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา มีความถูกต้องเหมาะสม สมดุลต้องกับบริบทของสถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น และมีความเป็นไปได้

ก่อนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ เช่น

1. การสร้างความตระหนักให้ผู้เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญและยอมรับ
2. การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจหลักสูตร การใช้หลักสูตรและการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา
3. การแต่งตั้งคณะกรรมการของสถานศึกษาต่างๆ ตามระเบียบกระทรวง ศึกษาธิการและความจำเป็นของสถานศึกษา
4. การจัดทำระบบสารสนเทศใช้ในการจัดการศึกษา
5. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ

๔๘๔

(กรมวิชาการ, 2544, หน้า 29)

6. กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

มีข้อเสนอแนะเป็นแนวทางการจัดทำ ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดวิสัยทัคณ์ การกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์
2. การจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา
3. การจัดทำสาระของหลักสูตร
4. การออกแบบการเรียนรู้
5. การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
6. การกำหนดรูปแบบ วิธีการและเกณฑ์การตัดสิน การวัดและประเมินผลและการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

7. การพัฒนาระบบการส่งเสริมสนับสนุน

8. การเรียนรู้เป็นหลักสูตรสถานศึกษา

1. กำหนดวิสัยทัคณ์ การกิจ เป้าหมาย/จุดหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

วิสัยทัคณ์ หมายถึง เจตนาرمณ อุดมการณ์ หลักการ ความเชื่อ อนาคตที่พึงประสงค์ ที่จะสามารถสร้างครรภาระและจุดประกายความคิดในการสร้างวิสัยทัคณ์ สถานศึกษาควรมีข้อมูลพร้อมทั้งด้านลังค์ วัฒนธรรมและปรัชญา เพื่อให้วิสัยทัคณ์ที่บุคลากรในโรงเรียน ชุมชนได้ร่วมกันสร้างขึ้น จะช่วยกำหนดทิศทางของโรงเรียน ตลอดต้องกับความต้องการของทุกฝ่าย

การกิจ หมายถึง การแสดงวิธีดำเนินการที่สถานศึกษาจะจัดทำให้สอดคล้องกับหลักการ และจุดหมายของหลักสูตร

เป้าหมาย/จุดหมาย เป็นข้อความที่แสดงให้เห็นว่า เมื่อดำเนินการจัดการไปตามหลักสูตรแล้ว ผู้เรียนจะมีความรู้และทักษะในร่าง มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่นำไปสู่เป้าหมายหลักของหลักสูตรเพียงใด

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กระบวนการศึกษาธิการเป็นผู้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ความรู้ดับช่วงขั้นในแต่ละกลุ่มวิชาไว้ เพื่อเป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่ผู้เรียนควรจะมีแต่สถานศึกษาอาจกำหนดเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสมของแต่ละเขตพื้นที่หรือสถานศึกษา

2. จัดโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา

- 2.1 สาระการเรียนรู้ / ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายวิชาหน่วยการเรียนรู้ความคุ้มครอง 8 กลุ่ม โดยจัดทำเป็นรายภาค / รายปี(หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคผนวก อาจ

เพิ่มเติมตามความต้องการ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น)

2.2 กำหนดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียน

2.3 กำหนดเวลาของแต่ละกิจกรรม / หน่วยการเรียนรู้ / กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นรายภาค / รายปี

3. จัดทำตารางของหลักสูตร

3.1 กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเป็นรายปี / รายภาค

3.2 กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายปี / รายภาค

3.3 กำหนดเวลาและจำนวนหน่วยกิจสำหรับสาระการเรียนรู้เป็นรายปี / รายภาค

3.4 จัดทำค่าอัตราเรียนรายวิชา (ชื่อวิชา จำนวนเวลา/หน่วยกิจ ผลการเรียนรู้ และ ตารางการเรียนรู้ของรายวิชานั้นๆ)

4. ออกแบบการเรียนรู้

4.1 การจัดการเรียนการสอน ได้แก่

- กำหนดรูปแบบการสอนด้วยวิธีสอนที่หลากหลาย

- เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง โดยให้เป็นการเรียนรู้จาก

แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ ได้แก่

- การเรียนรู้ด้วยตนเอง

- การเรียนรู้ร่วมกัน

- การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

- การเรียนรู้จากรูปแบบการวิจัย

- การเรียนรู้แบบบูรณาการ

4.2 เน้นการเรียนรู้คุณธรรม

- นำกระบวนการจัดการ กระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม กระบวนการคิด และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ตลอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

- เนื้อหา และกระบวนการต่างๆ ข้ามกันๆ สาระการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม

- การบูรณาการเป็นการทั้งหมด เป้าหมายเรียนรู้ร่วมกัน มีผู้เรียนเป็นสำคัญ

โดยนำกระบวนการเรียนรู้จากกลุ่มสาระเดียวกัน / ต่างกันๆ มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน

สอง

4.3 สื่อการเรียนรู้

- ใช้ทุกประเภทที่มีอยู่ให้สอดคล้องและพัฒนาขึ้นใหม่

4.4 การวัดและประเมินผลเป็นการวัดตามสภาพจริง (สอนอย่างไรวัดอย่างนั้น) สถานศึกษาเป็นผู้ประเมินเองออกแบบเอง โดยใช้ Benchmark ตามมาตรฐานสาธารณะการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

- สำหรับ ม.ปลาย (ม.4-6) ต้องออกแบบเป็นหน่วยกิต และต้องกำหนดคร่าว 1 หน่วยกิต = 40 คาบ สำนวนระดับอื่นๆ สามารถกำหนดได้เอง และต้องออกแบบไว้ก่อนในขั้นตอนการเขียนหลักสูตร

- การนี้ที่นักเรียนเข้าใจง่ายเรียน ต้องออกแบบฟอร์มช่องหัวนักงานกำหนดให้ เป็นแบบฟอร์มเดียวกัน

- ประกาศนียบัตร ยังคงใช้แบบเดิม

- แบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ม.ต้น และม.ปลาย โดยเก็บไว้ที่โรงเรียน เนคท์ และกระทรวงศึกษาธิการ

สรุปว่า

1) สถานศึกษาจะต้องกำหนดเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลของ สถานศึกษา

2) การประเมินผลในระดับต่างๆ

- ระดับชั้นเรียน
- ระดับสถานศึกษา
- ระดับชาติ

5. ออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

- กิจกรรมแนะนำ
- กิจกรรมนักเรียน

6. กำหนดรูปแบบ วิธีการ เกณฑ์การตัดสิน เอกสารหลักฐานการศึกษา

- เกณฑ์การฝ่ายช่วงชั้น และการจับหลักฐานการศึกษาชั้นพื้นฐาน
- ฉบับมวยமีที่กษาปีที่ 3-ฉบับการศึกษาภาคบังคับ
- ฉบับมวยமีที่กษาปีที่ 6-ฉบับการศึกษาชั้นพื้นฐาน

**ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา
ก่อตั้งมา**

1. ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
2. ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับสาระของก่อตั้งมา
3. ศึกษาและทำความเข้าใจกับมาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละสาระ
4. ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น
5. กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค
6. กำหนดสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค
7. จัดทำหน่วยกิจ กำหนดความเวลา
8. จัดทำถ้อยคำรายวิชา
9. จัดทำหน่วยการเรียนรู้
10. การจัดทำแผนการเรียนรู้

(รุ่นที่ ๗ ภูมิภาค, ๒๕๔๖, หน้า 179-183)

7. กระบวนการบริหารหลักสูตร

การบริหารหลักสูตรได้นำกระบวนการบริหารงานมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้การทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ กระบวนการบริหารงานมีประสิทธิภาพต่อการทำงาน ดังนี้

- ช่วยให้การบริหารหลักสูตรสะดวกและรวดเร็วขึ้น เพราะมองเห็นงาน ปัญหาของความซ้ำซ้อน และสามารถตอบหมายงานได้ถูกต้อง
- ช่วยให้ผู้บังคับบัญชาสามารถฝ่าเทคนิคต่างๆ มาใช้ในการปรับปรุงการทำงาน ให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของงาน
- ช่วยให้สถานศึกษาได้ขยายเดินໄ道และก้าวหน้า มองเห็นปัญหา ท้าให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ได้ตามที่วางไว้
- ช่วยส่งเสริมด้านบุคคลในการทำงาน การจัดหน่วยงาน การบริหารงาน ให้งาน เหมาะกับบุคคล เพื่อให้บุคคลปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ
- ช่วยให้ผู้บังคับบัญชาได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ กระตุ้นให้บุคคลในองค์กรการทำงานอย่างมี อิสระ มีความคิดสร้างสรรค์
- ช่วยในการจัดหมวดหมู่ของงาน ให้เป็นไปตามความเหมาะสม และรวดเร็ว
- ช่วยให้มีการประเมินผลและติดตามผลการปฏิบัติงาน

(ปริยาพงษ์ อนุครировจน์วงศ์, 2546, หน้า 43)

หลักสูตรสถานศึกษาจะมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการหลักสูตร ผลผลิตจากการ บริหารจัดการหลักสูตรจะนำมานำเสนอในหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้บุคคลทั่วไปในและ ภายนอกสถานศึกษา ทราบว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาอย่างไรก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านการ สร้างความเข้าใจ ความร่วมมือ การประสานงาน และการดำเนินงานในทุนที่เกี่ยวข้องได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย 7 ภารกิจ ดังนี้

- ภารกิจที่ 1 การเตรียมความพร้อม
- ภารกิจที่ 2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
- ภารกิจที่ 3 การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร
- ภารกิจที่ 4 การดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร)
- ภารกิจที่ 5 การนิเทศฯ กับ ติดตาม ประเมินผล

การกิจที่ 6 การสรุปผลการดำเนินงาน

การกิจที่ 7 การปรับปรุงพัฒนา

การกิจที่ 1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

1.1 สร้างความตระหนักให้แก่บุคลากร ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง บุขชัน นักเรียน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสำคัญความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินการ

- สำรวจสภาพปัจจุบันของบุคลากร โดยอาจจะจัดทำแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- จัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- ประชุมชี้แจง/ประชุมปฏิบัติการ เพื่อทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- ศึกษาดูงานจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย หรือ เอกสารหรือศึกษาจากโรงเรียน นำร่องเครือข่ายหรือภูมิภาค

1.2 พัฒนานิเทศการของสถานศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแนวทางการดำเนินการ

- ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและเอกสารประกอบหลักสูตร

- ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของบุคลากร

- จัดอบรม อบรมฯ หรือฝึกปฏิบัติตามความต้องการของบุคลากร

- สร้างเครือข่ายและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการเรียนรู้

1.3 ดำเนินการเพื่องดังคณะกรรมการของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และคณะกรรมการอื่นๆ ตามความจำเป็น

แนวทางการดำเนินการ

- แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา

- แต่งตั้งคณะกรรมการระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1.4 จัดทำระบบสารสนเทศของสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินการ

- รวบรวมข้อมูลด้านต่างๆ เช่น บุคลากร งบประมาณ อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ สร้างความประทับใจให้กับผู้เรียน รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น

- นำข้อมูลด้านต่างๆ มาจัดทำให้เป็นระบบ

1.5 จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

แนวทางการดำเนินการ

- กำหนดวิสัยทัคณ์ การกิจ เป้าหมายของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และส่วนนโยบาย กฤษณะ เป็นยน

- จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทการดำเนินการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาในช่วงระยะเวลาที่กำหนด โดยกำหนดเป็นแผนพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

1.6 เมยแพร์ประชาธิรัตน์หลักสูตรให้กับผู้ปกครอง นักเรียน หน่วยงาน องค์กรใน ชุมชนทุกฝ่าย ได้รับทราบและขอความร่วมมือ

แนวทางการดำเนินการ

- จัดให้มีการประชาธิรัตน์โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น หอกระจายข่าว ป้ายนิเทศ แผ่นพับ จดหมายป่าว ตัวอักษรท้องถิ่น โฆษณา อินเตอร์เน็ต คำสอน สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ นิทรรศการ รวมทั้งผู้บริหารและคณะครุยอกไปเยี่ยมพบประชาชน

การกิจที่ 2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

2.1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

2.2 กำหนดวิสัยทัคณ์ การกิจ และเป้าหมาย ของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2.3 กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2.4 กำหนดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละช่วงชั้น และตัดส่วนเวลาเรียน

2.5 กำหนดผลการเรียนนั้นที่คาดหวังและการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค

2.6 จัดทำคำอธิบายรายวิชา

- 2.7 จัดทำหน่วยการเรียนรู้
- 2.8 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
- 2.9 กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 2.10 กำหนดสื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้
- 2.11 กำหนดการวัดผลและประเมินผล
- 2.12 บริหารจัดการงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์และบุคลากรให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา

การกิจที่ 3 การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร

- 3.1 สร้างบรรยายการสอนการเรียนรู้
- 3.2 จัดทำ เดิอก ใช้ ทำและพัฒนาต่อ
- 3.3 จัดกระบวนการเรียนรู้
- 3.4 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 3.5 วัดผลและประเมินผล
- 3.6 แนะนำ
- 3.7 วิจัยเพื่อพัฒนา
- 3.8 นิเทศ กำกับ ติดตาม

แนวทางการดำเนินการ

(1) การบริหารจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้บริหารทำความเข้าใจกับครุให้พัฒนาตนเองและวางแผนดำเนินการ ร่วมกันในการออกแบบกิจกรรมเรียนรู้ในเรื่องต่อไปนี้ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด การใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย การใช้สื่อการเรียนรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยี การสร้างบรรยายการสอน การสอนช่องเริ่ม การวิจัยเพื่อพัฒนา เป็นต้น

(2) การบริหารจัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

- ร่วมกันวางแผนให้ครุทุกคนสามารถดำเนินการแนะนำผู้เรียน ทั้งในด้านการศึกษาที่อาชีพและภูมิปัญญาท่องถิ่นอื่นๆ ให้กับผู้เรียน หรืออาจจะจัดตั้งศูนย์แนะนำของสถานศึกษา

- ร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองจุดเน้นของสถานศึกษาในลักษณะการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้ได้แก่

1) บริการฝึกงานที่เป็นประโยชน์ เช่น บริการแนะแนว ชุมชนสหกรณ์ ห้องพยาบาล ห้องสมุด คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

2) จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น ถูกต้อง เนตรนารี ยุวากาชาด ผู้ป่าเพ็ญประโยชน์ รักษาดินแดน เป็นต้น

3) สนับสนุนการเรียนรู้คุณลักษณะการเรียนรู้ต่างๆ เช่น ชุมชนวรรณคดีบี ชุมชนภาษาอังกฤษ ชุมชนคณิตศาสตร์ ชุมชนวิทยาศาสตร์

4) สนับสนุนความสนใจและความสามารถของผู้เรียน เช่น ชุมชนกีฬา ชุมชนดนตรี ชุมชนโภชนาศึกษา ชุมชนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ชุมชนแนะแนว เป็นต้น

(3) การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

- ระบบหัวพยากรณ์มาใช้ให้คุ้มค่า
- จัดให้มีเครื่องข่ายการเรียนรู้ในและนอกสถานศึกษา
- มีสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี
- สร้างบรรยายภาคที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- ส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนา
- นิเทศภายใต้ยุทธศาสตร์เป็นระบบและต่อเนื่อง

การกิจที่ 4 การดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร)

ดำเนินการใช้หลักสูตรให้เป็นไปตามภารกิจที่ 2 และภารกิจที่ 3 ซึ่งสถานศึกษาได้กำหนดไว้

การกิจที่ 5 การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล

5.1 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรและงานวิชาการภายในสถานศึกษา

5.2 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรและงานวิชาการจากภายนอกสถานศึกษา

การกิจที่ 6 การสรุปผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

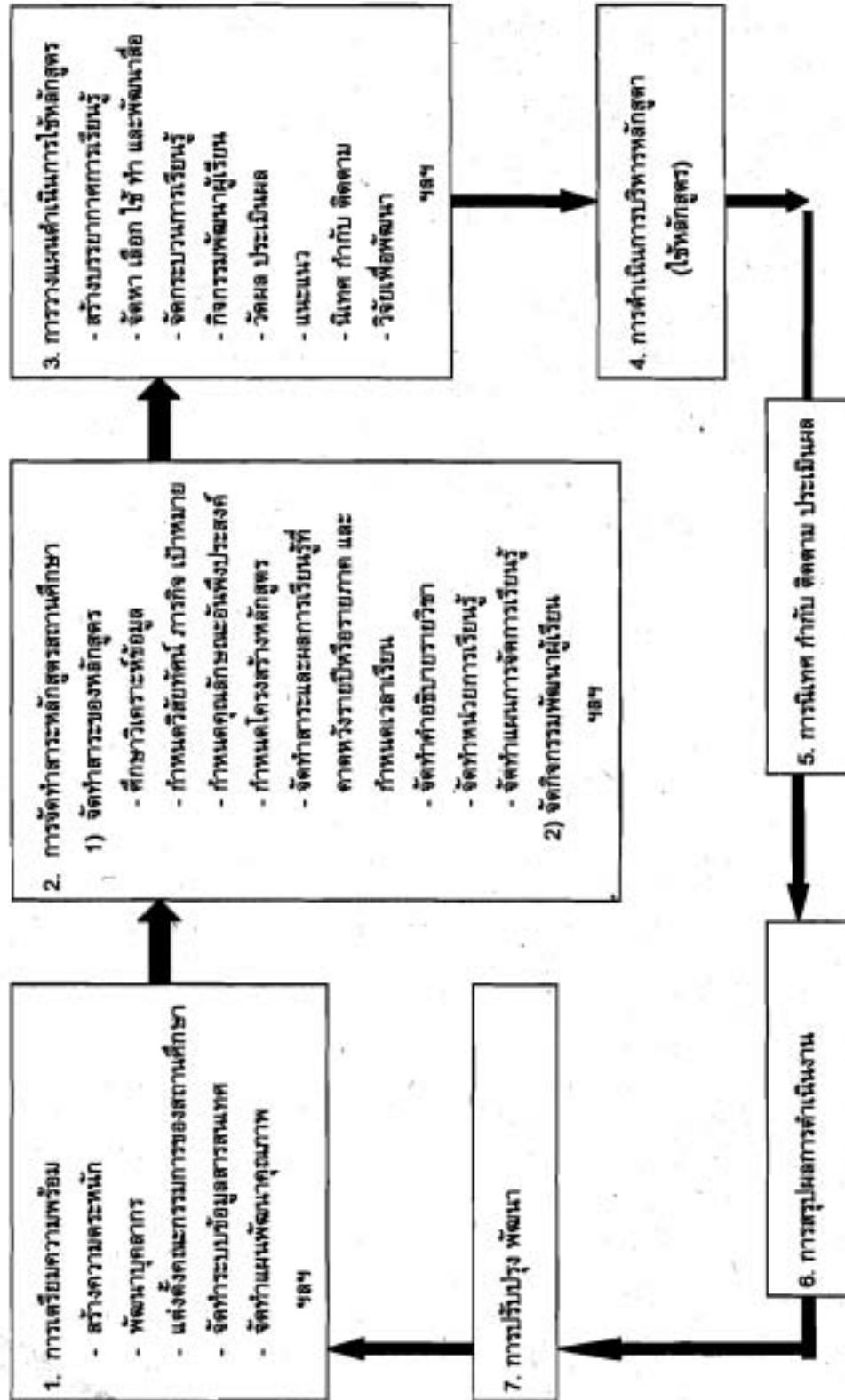
สถานศึกษาสรุปผลการดำเนินงานและเขียนรายงาน

การกิจที่ 7 การปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร

7.1 สถานศึกษานำผลการดำเนินงาน รวมทั้งปัญหา/ข้อเสนอแนะต่างๆ มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร

7.2 สถานศึกษาดำเนินการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
(กรมวิชาการ 2544, หน้า 11)

แผนภูมิการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยมาตรฐานศึกษา

8. แนวทางการประเมินผลหลักสูตร

แนวทางการประเมินแบบออกกร่างๆ ได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ

1. การประเมินแบบดั้งเดิม (Traditional Evaluation)
2. การประเมินแบบคลื่นลูกใหม่ (New-wave Evaluation)

1. การประเมินแบบดั้งเดิม เป็นการประเมินที่ใช้การพิจารณาประสมิกภาพของภาระสอน โดยการวัดว่านักเรียนสามารถฝ่า舅ประสังค์ของหลักสูตรหรือไม่ ซึ่งสามารถสังเกตได้จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนที่เกิดจากใบหลักสูตรไปใช้ ผู้ประเมินจึงสนใจว่าหลักสูตรนำมาใช้ได้จริงหรือไม่ และเมื่อตรวจสิ่งการใช้หลักสูตรแล้วผู้ประเมินจึงขอรับอนุมัติการใช้จากการวัดเชิงปริมาณที่บ่งบอกถึงพฤติกรรมของนักเรียนจากที่มีการกำหนดมาตรฐานคือ ควรจะใช้มาครรุဏเป็นพื้นฐานในการประเมินมาตรฐานเหล่านี้ โดยเรียนในรูปของพฤติกรรมที่สังเกตได้ สามารถวัดโดยใช้แบบทดสอบอิงเกณฑ์ (Criterion-Referenced Tests) ดังนั้นการประเมินแบบดั้งเดิมจึงใช้วิชาการพิจารณาจากการวัดผลการปฏิบัติของนักเรียนตามมาตรฐานคือ โดยใช้แบบทดสอบแบบอิงเกณฑ์

2. การประเมินแบบคลื่นลูกใหม่ เกิดขึ้นเมื่อมีการวิพากษ์วิจารณ์กันพร้อมพยายามไปว่า การทดสอบไม่ใช่เป็นวิธีเดียวเท่านั้นในการประเมินผล แต่ยังมีองค์ประกอบอื่นๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องอีกมาก ผู้ที่เชื่อถือการประเมินแบบคลื่นลูกใหม่ เชื่อว่าการศึกษากระบวนการปฏิบัติงานในโรงเรียน เป็นประเด็นสำคัญที่จะเข้าใจผลที่เกิดจากการเรียนการสอน

Scriven (1976) เป็นผู้สนับสนุนการศึกษากระบวนการและเห็นอให้สำนึกรึถึงความสำคัญในการประเมินเป้าหมายมากกว่าการตีความหมายการประเมินในรูปของผลลัพธ์ ความสำคัญของหลักสูตรมิใช่เพียงความสำคัญในสิ่งที่พยายามทำเท่านั้น แต่สิ่งที่พยายามทำ ต้องมีคุณค่าพอที่จะได้รับว่ามีความสำคัญแล้ว

Scriven ได้อธิบายความหมายของคำว่าการประเมินจากภายใน (Intrinsic Evaluation) ได้แก่ เป้าหมาย เนื้อหา เจตคติของครู การจัดการ ฯลฯ และคำว่า การประเมินผลที่ได้รับ (Pay-Off-Evaluation) ได้แก่ ผลของหลักสูตรต่อนักเรียน เน่าเชื่อว่าการประเมินจำเป็นต้องให้นักเรียนกับการประเมินจากภายในควบคู่กับการประเมินผลที่ได้รับ จึงจะทำให้การประเมินหลักสูตรมีคุณค่า

Stenhouse (1975) เป็นผู้ที่เห็นด้วยกับกลุ่มการประเมินคลื่นลูกใหม่ โดยดังค่าdamในการประเมินว่า ต้องย่างไว มีอะไรเกิดขึ้น การตอบค่าdamตั้งก่อน เป็นการประเมินวิธี

ดำเนินการซึ่งจะต้องพิจารณาจากบริบทที่กัวังมากของหลักสูตร รวมทั้งการเก็บข้อมูลจากแหล่งค่างๆ ในหลายรูปแบบ เพื่อให้มองเห็นภาพสถานการณ์ได้ชัดเจนเช่น Stake (1987) ได้เสนอแนะให้มองภาพกัวังๆ มากกว่าจะมองที่อุบลากๆ คนในกลุ่มคือกลุ่มใหม่จึงเพ่งเลิงไปที่อิทธิพลของสภาพการณ์ทั่วๆ ไปที่จะส่งผลต่อหลักสูตร ความคิดเห็นเกี่ยวกับอุดมคุณจึงของหลักสูตร รายละเอียดที่ประกอบเป็นโครงสร้างของหลักสูตร และวิธีทางที่นำหลักสูตรไปใช้ในการเรียน

8.1 เทคนิคในการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรมีวิธีการประเมินได้หลายรูปแบบ ได้แก่

1. การใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีการที่ต้องห้ามให้รู้ว่า คนติดอยู่ในรูปแบบใด อย่างไร ห้ามเจาะจงรูปแบบนั้น การใช้แบบสอบถามปกติไม่มีรูปแบบตายตัว ดังนั้นผู้ใช้จึงต้องพิจารณาว่าจะต้องการข้อมูลแบบใด แบบสอบถามสามารถใช้ได้กับครู นักเรียน ครุเท่านั้น รวมทั้งบุคคลที่อยู่ใกล้โรงเรียน วิธีการสร้างแบบสอบถาม คือ

- 1.1 กำหนดจุดประสงค์ของแบบสอบถาม
- 1.2 สร้างแบบสอบถามหลังจากตัดสินใจแล้วว่าจะใช้แบบใด
- 1.3 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อคำถาม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญหรือครุคนอื่นๆ ช่วยพิจารณา

1.4 ทดสอบใช้แบบสอบถามกับกลุ่มเล็กๆ ที่เป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้จริงโดยมีคุณลักษณะคล้ายคลึงกัน เป็นต้นว่า อายุ เพศ ครุ นักเรียน

- 1.5 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขหลังจากทดลองใช้

1.6 ดำเนินการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง (เมื่อรับกับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการทดสอบใช้มา ก่อน)

2. การสัมภาษณ์ เป็นการสนทนาระหว่างผู้คน ดังนั้นผู้สัมภาษณ์ จึงต้องสร้างความคุ้นเคย (Rapport) กับผู้ที่ถูกสัมภาษณ์ เพื่อลดลงเรื่องความจริงจากคำสอน จุดเด่นของการสัมภาษณ์ คือ ผู้สัมภาษณ์ได้รับการวิพากษาริจารณ์ว่า มีความเป็นอันดับสูงด้วยเหตุนี้เองผู้สัมภาษณ์จึงควรระมัดระวังการกำหนดตารางการสัมภาษณ์ และเนื้อหาที่จะสัมภาษณ์ รวมทั้งวิธีการบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ในการประเมินหลักสูตรไม่ง่าย และเป็นปกติเหมือนการสัมภาษณ์ทั่วไป การพัฒนาคำถามในการสัมภาษณ์คล้ายกันกับการพัฒนาแบบสอบถาม

3. บันทึกประจำวันหรือการบันทึกภารຍการ การบันทึกประจำวันเป็นวิธีการที่ดีในการเรียนต้นรวมรวมข้อมูล ข้อมูลลักษณะนี้มักเป็นข้อมูลอัตนัย และใช้ความรู้สึกส่วนตัวมากอย่างไรก็ตามการบันทึกข้อมูลประจำวันเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพที่จะฉายภาพเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นของชีวิตในโรงเรียน ส่วนการบันทึกภารຍการตามปกติมักจะเป็นการบันทึกประจำวันตามระเบียบปฏิบัติ เช่น ในสมุดหมายเหตุประจำวัน การบันทึกทั้งสองประเภทเป็นส่วนหนึ่งของข้อมูล ในการประเมินผลหลักสูตร เป็นการช่วยเดือนความจำให้กับผู้ประเมินให้เกิดประสิทธิภาพ และให้ทั้งความรู้สึกแก่ผู้ประเมิน จึงเสนอแนะว่า ผู้ประเมินเองควรบันทึกเหตุการณ์ในแต่ละวันให้ด้วย หันนี้เพื่อช่วยไม่ให้การรับรู้เรื่องราวต่างๆ เสื่อนหายไปโดยเร็ว

4. การใช้มาตรฐานส่วนประมาณค่า การประมาณค่าอาจจะนำมาใช้ในการตัดสินประสิทธิภาพของครู การปฏิบัติของนักเรียน การจัดการของโรงเรียนในรูปแบบที่เป็นระบบผู้ประเมินควรระวังปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้มาตรฐานส่วนประมาณค่า รวมทั้งความถูกเอียง (Bias) ของผู้ประเมิน (ที่มีแนวโน้มไปทางใดทางหนึ่งมากเกินไป) ความโน้มเอียงที่เกิดจากผู้ประเมินที่เป็นไปในทางบวกหรือทางลบที่เรียกว่า Halo Effect โดยปกติมาตราส่วนประมาณค่ามักใช้โดยผู้ประเมิน ครู นักเรียน และมีใช้ในการประเมินตนเองได้ด้วย

5. การสังเกตในห้องเรียนอย่างมีระบบ การสังเกตใช้สำหรับพิจารณาพฤติกรรมเฉพาะอย่างที่ปรากฏ ในการสังเกตในชั้นเรียนมีมาก ซึ่งครูสามารถนำมาใช้พัฒนาคนของทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ในการประเมิน โดยมีค่าตามที่ใช้ในการสังเกต ในชั้นเรียน ดังนี้

- 5.1 สัดส่วนของเวลาที่นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับครู
- 5.2 สัดส่วนของเวลาที่นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน
- 5.3 สัดส่วนค่าตอบของครูที่กระตุ้นให้นักเรียนตอบค่าตอบ
- 5.4 สัดส่วนของเวลาที่ครูใช้บรรยาย อภิปรายก่อนให้ฟัง อภิปรายก่อนย้อน การทำงานส่วนบุคคล ฯลฯ

5.5 กิจกรรมอะไรบ้างหรือการตัดสินใจอะไรบ้างที่เกิดจากความคิดของนักเรียน
5.6 นักเรียนใช้วิธีการอย่างไรในการมีปฏิสัมพันธ์กับครู หรือกับเพื่อนนักเรียน ด้วยกัน.

6. การบันทึกพฤติกรรม การบันทึกพฤติกรรมเป็นการบรรยายเหตุการณ์ที่สังเกตโดยผู้สังเกตบันทึกตึ้งที่เข้าได้สังเกต ปกติจะบันทึกเป็นเรื่องราวต่อเนื่องไม่ที่ย่อหน้า การบันทึกจะกระทำกันที่ที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้น ซึ่งมีผลตี่ที่เป็นข้อมูลจริง และมีการตีความหมายแยกสำหรับกอกมา

7. การทดสอบความสามารถโดยให้เขียนตอบ เป็นการวัดผลการปฏิบัติของผู้เรียน โดยผู้ประเมินเป็นผู้ดำเนินการ ส่วนใหญ่จะเป็นการวัดผลลัมดุท์หรือความถนัดทางการเรียน

8. การให้เขียนตอบโดยรายงานตนเอง วิธีนี้รวมถึงการสำรวจความสนใจ แบบวัดเชิงคิด การตอบแบบสอบถาม ซึ่งที่แตกต่างจากข้อ 7 คือ ไม่ใช่เป็นการทดสอบจริงๆ โดยไม่ต้องการศูนย์รวมผลการปฏิบัติที่ต้องสุดคืออะไร แต่ผู้ประเมินจะนำมาใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจหรือเชิงคิดของนักเรียนหรือของครุกรุกที่นิยมใช้คือ แบบวัด Semantic Differential และ Q-sort เทคนิค เช่น

การวัดแบบ Semantic Differential									
น่าสนใจ	<input type="text"/>	น่าสนใจมาก							
สีก	<input type="text"/>	สีน							
Q-sort Technique									
ให้นักเรียนเขียนบรรยายเกี่ยวกับคำว่า "ห้องเรียน" ลงในบัตร 9 ช่องความกว้าง 1 บัตร									
<ul style="list-style-type: none">คุณในโรงเรียนมากด้วยไม่มีอะไรน่าสนใจไม่สามารถจะหนีออกไปได้อยากรจะเข้าไปต่อเมื่อมีสัญญาณออกจากห้องเรียนแล้ว									
สมมติว่า ถ้ามีนักเรียนเขียนมา 96 ช่องความ ให้แยกเป็น 9 กอง ดังนี้									
อธิบายมาก				อธิบายน้อย					
กอง	1	2	3	4	5	6	7	8	9
จำนวนบัตร	4	6	11	16	18	16	11	8	4

9. การสังเกตแบบไม่มีโครงสร้าง วิธีการนี้ครูเป็นผู้ดำเนินการ โดยไม่ต้องมีตารางควรสังเกตเหมือนข้อ 5 เป็นการช่วยให้ครูจะดับเบิลกิจกรรมสังเกต ถ้าครูต้องการจะแนะนำหลักสูตรใหม่ ควรสังเกตการและของนักเรียนอย่างใกล้ชิดโดยให้สิ่งกระตุ้นที่เป็นเกณฑ์มาตรฐาน เช่น การสอนเพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในด้านใดด้านหนึ่ง เป็นต้น

10. การอธิบายวัสดุอุปกรณ์ของครูและนักเรียน การให้ครูและนักเรียนอธิบายวัสดุ อุปกรณ์ที่นำมาใช้ในการเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตร จะช่วยให้ผู้ประเมินได้ ข้อมูลที่สำคัญ การอธิบายเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์เชื่อมโยงกับตัววัสดุอุปกรณ์เอง และคุณลักษณะของ นักเรียนประกอบกัน

11. การวิเคราะห์ขั้นตอนของนักเรียน หมายถึง การตรวจสอบสมุดแบบฝึกหัดและ ผลงานที่นักเรียนทำ จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการตอบสนองของนักเรียนที่มีต่อ วัสดุอุปกรณ์และประสบการณ์การเรียนรู้

12. การอภิปราย ผู้ประเมินอาจใช้วิธีการอภิปรายแบบไม่เป็นทางการร่วมกับการ สัมภาษณ์ก่อน ทั้งในกลุ่มครุและกลุ่มนักเรียนวิธีการประเมินที่กล่าวมาที่นี้ ผู้ประเมินจะเลือกใช้วิธีใด ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของการประเมินและระดับความสามารถ โดยทั่วไป ในการใช้เทคนิคการประเมิน อาจต้องการให้ตั้งพันธุ์กับการประเมินเพื่อวินิจฉัย การประเมินยอดและการประเมินปลายภาค ครูผู้สอนอาจจะต้องได้รับการขอร้องหรือคำสั่งให้ประเมินหลักสูตร หรือชุดการเรียน ครูใหญ่ มักจะตั้งคำถามเกี่ยวกับการประเมินก่อนสอน การสอนมักจะถูกตั้งคำถามที่จะทำให้เกิดผลของการ ให้มากที่สุด ถ้าสถานการณ์เป็นไปเช่นนี้วิธีการต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในการประเมินต้องที่เกิดขึ้น เมื่อ มีการนำหลักสูตรมาใช้สอนแล้วอาจจะไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ขึ้นนี้ก็ได้

8.2 ความสำคัญของการประเมิน

เพื่อเป็นการหลักเลี้ยงสำหรับในด้านความสำคัญของการประเมิน ควรยึดหลักการ ดังนี้

1. ดีความหมายข้อมูลเฉพาะในบริเวณที่ทำการประเมินท่านนี้
2. สร้างทีมประเมินให้เกิดความเข้าใจตรงกัน
3. พยายามหาความคิดเห็นที่แตกต่างกันมาเป็นข้อมูล
4. เขียนคำนำเพื่อชี้แจงความสำคัญของการประเมินเอง
5. รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ และด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อที่จะได้

8.3 รูปแบบการรายงานการประเมินผล

เมื่อการวิเคราะห์ข้อมูลเสร็จด้านแล้ว มีความจำเป็นที่ครุจะต้องพิจารณาว่า จะนำผลการประเมินมาเขียนเป็นรายงานได้อย่างไร รูปแบบที่จะเสนอแนะต่อไปนี้ เป็นรูปแบบการเขียนรายงานการประเมินผลหลักสูตร คือ

1. จุดมุ่งหมายของการประเมิน
2. บุคลากรหรือกลุ่มนบุคคลที่ส่งเสริมให้มีการประเมิน
3. บุคคลที่เกี่ยวข้องกับผลการประเมิน
4. ปรัชญาหลักหรือการนำเสนอหลักสูตรที่จะประเมิน
5. หลักการ เหตุผล และจุดประสงค์ในการประเมิน
6. เนื้อหา วิธีการ และวิธีการวัดผลที่ได้จากการใช้หลักสูตร
7. วัสดุ อุปกรณ์ ทรัพยากร่างกาย ที่ใช้ในการสอนตามหลักสูตร
8. แผนการดำเนินการประเมิน (รูปแบบการประเมิน)
9. ข้อจำกัดที่เกี่ยวกับผู้ประเมิน (บุคลากร ระยะเวลา ค่าใช้จ่าย เจตคติ)
10. ค่าตอบแทนฐานที่ใช้ในการประเมิน และข้อมูลอื่นๆ ที่จะให้ตอบค่าตอบแทน
11. แหล่งที่มาและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
12. เครื่องมือที่ใช้ที่มีอยู่หรือสร้างขึ้นใหม่
13. เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวมรวมได้
14. ผลที่ได้ ผลลัพธ์
15. สรุปผล ข้อเสนอแนะ
16. ปัญหาที่เกิดระหว่างทำการประเมิน

8.4 ขั้นตอนการประเมิน

ตามที่ Shufflebeam ได้เสนอรูปแบบการประเมินหลักสูตรออกมานามาเป็น 4 ขั้นตอน คือ การประเมินบริบท (Context) การประเมินปัจจัยป้อน (Input) การประเมินกระบวนการ (Process) และการประเมินผลผลิต (Product) นั้น ในการประเมินหลักสูตรเป็นการประเมินโดย ครุมากกว่าจะเป็นการประเมินโดยนักประเมินอิสระ ซึ่งจะมีขั้นตอนการดำเนินการต่างกัน Brady (1990, P. 166-168) ได้เสนอแนะการประเมินซึ่งกระทำโดยบุคคลไว้ดังนี้

ขั้นกำหนดเป้าหมาย

- กำหนดสิ่งที่จะประเมิน
- ทำความเข้าใจกับชุดมุ่งหมายในการประเมิน
- อธิบายข้อมูลที่จำเป็นต้องใช้
- กำหนดข้อมูลที่สามารถทำได้
- ให้คำนิยามหลักการซึ่งผู้ประเมินจะต้องดำเนินการ

ขั้นเตรียมการ

- พิจารณาว่าจะได้ข้อมูลจากใคร และเมื่อไร
- พิจารณาเทคโนโลยีและเครื่องมือที่ต้องใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- พิจารณาถึงตัวอย่างที่จะใช้ในการประเมิน
- เลือกเครื่องมือที่จำเป็นต้องใช้

ขั้นดำเนินการ

- รวบรวมข้อมูลทั้งหมดให้ครบถ้วนที่ต้องการประเมิน

ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

- พิจารณามาตรฐานหรือเกณฑ์ที่เหมาะสมกับหลักสูตร
- พิจารณาตักษภาพที่เกิดจากหลักสูตร
- พิจารณาผลที่ตามมาจากการปฏิบัติการของหลักสูตร
- พิจารณาเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร

ขั้นรายงานผล

- ศึกษาความหมายข้อมูลที่วิเคราะห์
- สรุปผลหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณภาพ และความต้องของหลักสูตรตาม

เป้าหมาย

- บันทึกคะแนน และแหล่งข้อมูลที่ต้องการจะนำไปใช้เสนอแนะบังเกิดผลดี
- นำเสนอข้อมูลเพื่อสาธารณะ

(รัฐ ฎีกาฯ, 2546, หน้า 153-160)

กิจกรรมท้ายบท

- ให้นักศึกษาอธิบายถึงจุดมุ่งหมายที่สำคัญของหลักสูตรของสถานศึกษา
 - ถ้าท่านเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจะมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรอย่างไร
-